

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

Філософський факультет
Кафедра теорії та історії політичної науки

Вдовичин Ігор Ярославович

**Методичні рекомендації та матеріали для вивчення
навчальної дисципліни**

«Теорії бюрократії»

для студентів четвертого року навчання спеціальності 052 «Політологія»
освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» (денна форма навчання)

Львів 2022

Затверджено на засіданні кафедри теорії та історії політичної науки
Протокол №12 від 28. 06. 2022 року

Схвалено Вченою радою філософського факультету
Протокол №271/7 від 26. 08. 2022 року

ЗМІСТ

1. Вступ. Опис навчальної дисципліни	3
2. Мета та завдання, компетентності та результати навчальної дисципліни	4
3. Семестровий план і структура навчальної дисципліни	7
4. Основна та додаткова література навчальної дисципліни	9
5. Теми та зміст лекційних занять навчальної дисципліни	12
6. Теми та зміст семінарських/практичних занять навчальної дисципліни. Література	17
7. Завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни.....	22
8. Кредитно-модульна система оцінювання знань студентів.....	23
9. Розподіл балів, що присвоюється студентам.....	23
10. Контрольні питання для підсумкового контролю (заліку).....	24

1. Вступ. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <hr/> 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Дисципліна з виборчого блоку 3 «Публічна політика»
	Спеціальність <hr/> 052 «Політологія»	
Модулів – 1		<i>Рік підготовки:</i>
Змістових модулів – 1		4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – немає		<i>Семестр</i>
Загальна кількість годин – 90		8-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студентів – 3,9	Освітньо-кваліфікаційний рівень: перший (бакалаврський)	<i>Лекції</i>
		26 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>
		13 год.
		<i>Лабораторні</i>
		0 год.
		<i>Самостійна робота</i>
		51 год.
<i>Індивідуальні завдання: 0 год.</i>		
<i>Вид контролю: залік</i>		

2. Мета та завдання, компетентності та результати навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Теорії бюрократії» – це вибіркова навчальна дисципліна циклу професійної та практичної підготовки за спеціалізацією «Публічна політика» яка вивчається студентами-бакалаврами третього року навчання спеціальності 052 «Політологія». Навчальний курс розрахований на 90 години і вивчається у восьмому семестрі бакалаврату. Дисципліна є складовою частиною вивчення й освоєння теорії та історії політичної науки. У структурі годин курсу виокремлено такі складові: лекційні заняття – 26 год.; семінарські заняття – 13 год., самостійні завдання – 51 год.

Навчальна дисципліна «Теорія бюрократії» присвячена проблематиці теорії та практиці формування бюрократії як інституту і аналізу світоглядних підходів до реалізації інституалізації управління на її засадах. Відповідною поєднує теоретичні аспекти та накопичений політичною практикою емпіричний матеріал. Представлений курс розроблено як крос-дисциплінарний, зокрема на стику політології (теорії та історії політичної науки), психології, політичної історії та культури. У *вступній частині* дисципліни заплановано ознайомлення студентів з призначенням та специфікою політичних аспектів теорій держави, їх трансформацій обумовлених соціально-економічними і культурними процесами. Зроблено наголос на застосуванні теоретичних ідей у політичній практиці та зворотного зв'язку - від практики до теорії. Відтак студенти будуть ознайомлені зі сутністю, особливостями як теоретичних засад формування як ідеї бюрократії з розрахунку формування ефективного управління так і її роллю в політичній практиці та функціонування державного апарату. Своєю чергою, в *основній частині* дисципліни увагу буде приділено проблематиці теоретичних дискусій щодо підходів до питання бюрократії, ролі цінностей та історичного минулого та результатів реалізації теоретичних концептів у політичну, зокрема державного будівництва, практику діяльності різних країн з відмінними політичними режимами. Розкривається практика реалізації певних ідей щодо бюрократії в історичній практиці, ще до появи відповідного модерного теоретичного концепту. *Методологічно* дисципліна комбінує історичний, інституціональний, нормативно-ціннісний, біхевіоральний та соціологічний підходи. Саме завдяки доволі широкій методології забезпечується максимальну всебічність й охоплюваність поставлених навчальних завдань. *Емпірично* же більшість запропонованих тем обговорюватимуться в ракурсі політичних практик різних країн в їх історичному співставленні і розвитку та загалом політичного процесу. В науковому контексті навчальна дисципліна постає механізмом диверсифікації і поглиблення (звуження) сфери наукового політологічного аналізу тощо.

Курс складається з одного *змістовного модуля*, хоча він і поділяється на вступну та основну частини. У вступній частині буде розглянуто сутність бюрократії у політології, і доцільність виокремлення такого напряму дослідження в політичній науці, як теорія бюрократії із врахуванням сукупності чинників породжених глобалізацією та інформаційним суспільством. Як наслідок, увагу буде сфокусовано на сутності, особливостях теоретичної складової та політичної практиці формування та функціонування держави та новітнього бюрократичного менеджменту в умовах глобалізації. Своєю чергою, в основній частині буде розглянуто такі тематичні блоки, як: проблема бюрократії та підстави її політологічного дослідження, передумови формування концепту бюрократії та практику її функціонування в різних історичних епохах та відмінних культурних традиціях, аксіологічний підхід до бюрократії, її мети, ідеї особистої і політичної свободи та демократія, інформаційне суспільство та бюрократія, методологічні основи дослідження бюрократії, фактори політичної змагальності та бюрократія.

Також привернуто увагу до практики формування новітніх бюрократичних практик під впливом глобалізації і у свою чергу, вплив відмінних підходів до інтерпретації змісту і

ролі бюрократії на сучасні управлінські процеси процеси, зокрема у сфері міжнародних відносин. Що у свою чергу обумовлює розкриття плюралістичної моделі суспільства як багато в чому самоорганізуючої системи, яка з однієї з однієї сторони є проявом творчості, а з іншої – потребує для забезпечення своєї функціональності ієрархічної системи управління.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Теорія бюрократії» - забезпечити формування знань які дозволяють самостійно аналізувати проблеми реалізації різних моделей держави в контексті здійснення політичної влади, що стає важливим інструментом формування відповідного політичного режиму. Опанування студентами основними теоретичними інтерпретаціями проблем теорії держави та практиками її застосування в умовах інформаційного суспільств. Набуття студентами необхідної науково-методологічної підготовки, яка забезпечить їм самостійне бачення проблем державотворення в умовах цивілізаційних викликів, шляхів їх розв'язання, використовуючи навички творчого мислення та самовдосконалення свого професійного рівня; формування навичок прийняття політичних і особистих рішень. Опанування критичного аналізу логіки, мови та стилю інформації сприяє формуванню ціннісного підходу до політичного вибору і як наслідок – сприйняття ідеї плюралістичного демократичного суспільства. Викладання дисципліни має науково-практичне спрямування для формування у студентів політичної та громадянської свідомості, культури критичного мислення. Навчальна дисципліна «Теорія бюрократії» покликана забезпечення оволодіння студентами основними положеннями з проблем теорії бюрократії як теорії і практики управління в сучасному мінливому світі, що є актуальним з огляду на трансформаційні процеси. Трансформація моделей політичного домінування з однієї сторони є чинником до демократизації окремих регіонів, а з іншої можливістю для посилення авторитарних режимів. Виклики для стабільності держав, їх функціональної спроможності, невід'ємною складовою якої є якість управління, впливаючи на проблеми економічного розвитку, політичну і соціальну стабільність чи породжуючи політичну нестабільність. Людина завжди прагне сформувати більш безпечне середовище свого буття і боротьба за ефективність управлінських послуг є одним із основних інструментів формування суспільства з якіснішими стандартами і для свободи (особистої і політичного) і для матеріального добробуту.

Методологічний акцент – соціально-економічна, психологічна, культурна складові теорій бюрократії та їх взаємодія з політичною і особистою свободою людини. Звернення до принципів взаємозбагачення, компліментарності, та конфліктності процесу втілення теорії бюрократії в політичну практику в умовах глобалізації. Розкриття змісту протистояння між ціннісним підходом до бюрократії як інструментарію управління та підтримкою його суто інструментального сенсу, покликаного демонструвати виключно інституційну складову, в основі якої перебуває наголос на ефективності та підходом який надає перевагу застосування бюрократії для зміцнення авторитарності влади.

Завдання курсу:

- визначити сутність/особливості й значення теорії бюрократії у політичній практиці та у політології;
- окреслити сутність, особливості і параметри практики реалізації бюрократії у відмінних політичних режимах;

- схарактеризувати особливості й різновиди застосовуваних концептів бюрократії у відповідності до особистої та колективної ідентичності у політичній практиці;
 - означити рамки й умови успішної реалізації теорії бюрократії для правової держави;
 - проінтерпретувати логіку як теоретичних концептів застосування бюрократії, так і їх певну обмеженість в умовах їх практичної реалізації та адаптації, у відповідності до прийнятих політичних рішень;
 - прищепити знання про результати трансформації бюрократії в умовах глобалізації та її вплив на сфери політичної та культурної поведінки, особисту і політичну свободу, соціальні гарантії;
 - виявити параметри взаємодії глобалізації з національною державою та перспективами збереження її суверенітету;
 - означити рамки вивчення та аналізу теорії бюрократії та практики застосування для демократичного суспільства в умовах політичної реальності, межі гнучкості та опірності традиційної системи політичних та культурних цінностей в управлінні.
- У результаті вивчення навчальної дисципліни «Теорії бюрократії» студент буде:

Знати:

- предмет, основні категорії, методи дослідження;
- основні ознаки сучасної бюрократії, її принципи та цінності;
- роль бюрократії в системі державного управління;
- особливості еволюції бюрократії в сучасній Україні;
- шляхи подолання проявів сучасного бюрократизму в демократичному суспільстві.

Вміти:

- оперувати основними поняттями та категоріями курсу;
- прослідкувати основні тенденції розвитку сучасного бюрократизму, орієнтуватись у них;
- розуміти специфіку розвитку бюрократії та державної служби в Україні;
- аналізувати та оцінювати рівень небезпеки бюрократизму в Україні;
- розуміти механізми протидії проявам бюрократизму, відстоювати принципи правової держави;
- застосовувати теоретичні знання в практичній діяльності.

У результаті успішного проходження курсу студент набуде *загальні компетентності*:

- Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

спеціальні (фахові) компетентності:

- Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.
- Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах
- Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

Програмні результати навчання:

- Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.
- Застосовувати теорії соціальної стратифікації, групової взаємодії, діяльності груп інтересів та груп тиску на місцевому, регіональному та державному рівні здійснення публічної політики.
- Вміти формувати стратегії проведення публічної політики, аналізувати функції та повноваження інституційних та неінституційних акторів в процесі здійснення публічної політики

3. Семестровий план і структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
		л.	п./с.	лаб.	інд.	ср.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1						
<i>Вступна частина</i>						
Тема 1. Бюрократія як поняття і суспільне явище.	6	2		-	-	4
Тема 2. Ідейно-історичні джерела учень про бюрократію, державну службу	8	2	2	-	-	4
Тема 3. Формування політичних ідей Нового часу і проблема бюрократії	6	2		-	-	4
Тема 4. Демократія і бюрократія у політико-правових ученнях 19-20 ст.	8	2	2	-	-	4
<i>Основна частина</i>						
Тема 5. Закономірності розвитку форм бюрократії	6	2		-	-	4
Тема 6. Соціальний статус бюрократії. Державна служба як професійна управлінська діяльність	8	2	2	-	-	4
Тема 7. Становлення та розвиток інституту державної служби у «Західному» світі	6	2		-	-	4
Тема 8. Становлення та розвиток інституту	8	2	2	-	-	4

державної служби в країнах Азії						
Тема 9. Бюрократизм: суть, ознаки. Протидія бюрократизму	6	2		-	-	4
Тема 10. Корупція як різновид бюрократизму	8	2	2	-	-	4
Тема 11. Політико-правові передумови створення державної служби в Україні	6	2		-	-	4
Тема 12. Державна служба в Україні: сучасний стан і перспективи	8	2	2	-	-	4
Тема 13. Концепції державної служби в сучасному світі (роль глобалізації та інформатизації)	6	2	1	-	-	3
Разом – Змістовний модуль 1	90	26	13	-	-	51

4. Основна та додаткова література навчальної дисципліни

Основна література

1. Андрущенко В. Західні теорії бюрократії/ В. Андрущенко, В. Федосов// Ринок цінних паперів України. – 2003. – №9-10
2. Арон Р. Вступ до історії філософії: Есе про межі історичної об'єктивності / Раймон Арон; [нове видання, переглянуте та анотоване С. Мезюр ; пер. з франц., післямова та примітки О. Йосипенко та С. Йосипенко]. – К. : Укр. Центр духовної культури, 2005. – 578 с.
3. Баберовскі Й. Червоний терор. Історія сталінізму/ Йорг Баберскі ; пер. з нім. – К. : К.І.С. , 2007. – 248 с.
4. Батрименко О.В. Бюрократія в сучасному суспільстві: сутність, роль та тенденції. К., 2012.
5. Валіцький А. Марксизм і стрибок у царство свободи. Історія комуністичної утопії / Анджей Валіцький ; [пер. з польск. Д. Андрухів]. – К. : Всесвіт, 1999. – 509 с.
6. Вдовичин І.Я. Правоутворення в умовах глобалізації: теоретико-історична традиція та новації / І.Я. Вдовичин, М.І. Голинська, А.Б. Медвідь. – Львів: Видавництво Львівського торговельно-економічного університету 2017. – 252 с.
7. Вебер М. Соціологія. Загально історичні аналізи політики. К. : Основи, 1998.
8. Воронкова В.Г. Менеджмент у державних організаціях: навч. посібник.- К.: Професіонал, 2004.
9. Гантінгтон Семюел. Політичний порядок у мінливих суспільствах / пер. з англ. Тарас Цимбал. – Київ : Наш формат, 2020. – 448 с.
10. Грабар Н. Бюрократія як суспільно-політичний феномен: генезис теорії та можливості інтерпретації в сучасних державноуправлінських практиках // Вісник НАДУ при Президентіві України (Серія “Державне управління”). 2017. №3. С.16-24. URL: <http://visnyk.academy.gov.ua/pages/dop/72/files/e1420818-31a8-455e-b87e-9b718cdb4dfb.pdf>
11. Грабар Н. Феномен бюрократизму в умовах становлення системи публічного управління в Україні : дис. канд. наук з державного управління: спец. 25.00.01 “теорія та історія державного управління”. Х., 2019. 243 с. URL: http://www.kbuara.kharkov.ua/dorad/files/gns_dis_20190416.pdf
12. Історія політичної думки : підручник / за заг.ред. Хоми Н.М. [І.В. Алексєнко, Т.В. Андрущенко, О.В. Бабкіна, та ін.]. – Львів: Новий Львів-2000, 2016 р. – 1000 с.
13. Історія політичної думки України : підручник / за заг. ред. Н.М. Хоми; [І. Вдовичин, І. Вільчинська, Є. Перегуда та ін.] – Львів: Новий Львів-2000, 2017 р. – 632 с.
14. Конституція України [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. — Режим доступу: <http://2акоп4.габа.фОУ.иа/1а\¥5/5Бо\¥/254к/96-вр>
15. Забродіна О. Концепції бюрократії поствеберівської доби та їхня роль в осмисленні сучасного політичного процесу // Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2012. Вип. 3. С.27-36. URL:http://apnl.dnu.in.ua/3_2012/7.pdf
16. Кохан Г. Бюрократична корупція як наслідок політичної корупції. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/26637/32-kokhan.pdf?sequence=1>
17. Оболенський О.Ю. Державна служба: Навч.посібник. – К.:КНЕУ, 2003. – 344 с. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://radnuk.info/pidrychnuku/derj-sly/452-obolons.html>

18. Паєнтко Т., Федосов В. Бюрократія як суспільний інститут управління державою // Ринок Цінних Паперів України. 2006. №7-8. С.11-22. URL: <http://securities.usmdi.org/?p=22&n=97&s=982>
19. Романчук О.З., Бисага Ю.М., Берч В.В., Нечипорук Г.Ю., Чечерський В.І. Електронне врядування: конституційно-правове дослідження: монографія. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2021. 196 с.
20. Тоффлер А. Третя хвиля. – Київ: Вид. дім «Всесвіт», 2000. – 480 с.
21. Цапко О. Наукові теорії про місце бюрократії у сучасному суспільстві/ О. Цапко// Філософські та методологічні проблеми права. – 2012. – №2. – с. 20-24.
22. Цикул І. Інформаційне забезпечення функціонування політичних інститутів: формування теоретико-методологічного каркасу // Історико-політичні проблеми сучасного світу: Збірник наукових статей. – Чернівці: І-902 Чернівецький національний університет, 2021. – Т. 43. – С. 211-219. <http://www.interrel.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/07journals/page43>
23. Яковенко Г. Б. Функції сучасної державної бюрократії / Г. Б. Яковенко // Теорія та практика державного управління. – 2008. – № 3 (22). – с. 51–58.
24. Яковенко Г. Державний бюрократизм і шляхи його раціоналізації. URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2010/2010_01\(4\)/10ygbdsr.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2010/2010_01(4)/10ygbdsr.pdf)

Додаткова література:

1. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму / пер. з англ. Олександр Погорілий. — К.: Наш Формат, 2018.
2. Новіков Б. В. Творчість як спосіб здійснення гуманізму : монографія / Б. В. Новіков. – К. : НТУУ «КПІ», 2006. – 2-ге вид., перероб. та допов. – 308 с.
3. Оболонский А. В. Бюрократия для XXI века. Модели государственной службы : Россия, США, Англия, Австралия / А. В. Оболонский. – М. : Путь, 2002. – 168 с.
4. Тишкун Ю. Актуальні проблеми функціонування державної бюрократії в Україні : історикополітологічний аспект / Ю. Тишкун // Українська національна ідея : реалії та перспективи розвитку : зб. наук. пр. – 2008. – Вип. 20. – С. 133–138.
5. Токвіль, Алексіс де. Про демократію в Америці. У двох томах / Переклад з французької Григорія Філіпчука та Михайла Москаленка; Передмова Андре Жардена. — К.: Видавничий дім «Всесвіт», 1999. — 590 с
6. Туленков М. В. Концептуалізація дисфункцій сучасної бюрократії / М. В. Туленков // Ринок праці та зайнятість населення. – 2011. – № 3. – С. 51–53.
7. Vdovychyn Ihor Illiberal Democracy as a Result of Liberal Democratic Regression in Central and Eastern European Countries / Nataliya Khoma, Vdovychyn Ihor. // European journal of transformation studies 2021 vol. 9, no. 1 – p. 58-71. Web of Science.
8. Vdovychyn I. Friedrich Nietzsche and Information Society: Dangers of the Radical Social Division / Ihor Vdovychyn, Viktoriya Bun, Nataliia Khoma // Dialogue and universalism 32 (2), 2022 p.127-140. Scopus

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, електронні фахові видання // www.nbuv.gov.ua
2. Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаника // <http://www.library.lviv.ua/>
3. Національна історична бібліотека України :// <http://www.dibu.kiev.ua/>
4. Національна парламентська бібліотека України // <http://www.nplu.org/>
5. Харківська державна наукова бібліотека України імені В. Короленка // <http://korolenko.kharkov.com/>
6. Наукова бібліотека ім.В. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка // <http://lib-gw.univ.kiev.ua/>
7. Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка // <http://library.lnu.edu.ua/bibl/>
8. Книжкова палата України імені Івана Федорова // <http://www.ukrbook.net/>
9. Інформаційні ресурси в Інтернеті Офіційні веб-сайти органів державної виконавчої влади, інших органів публічної влади, в тому числі Інтернет-сайти органів місцевого самоврядування. Інформаційний ресурс <http://udl.despro.org.ua/> , де зібрані е-курси у сфері публічного управління

5. Теми та зміст лекційних занять навчальної дисципліни

Тема 1. Бюрократія як поняття і суспільне явище.

Етимологічні визначення бюрократії. Спосіб побудови організації, що складається з ряду офіційних осіб, посади й пости яких утворюють ієрархію і які розрізняються формальними правами й обов'язками, що визначають їх дії і відповідальність. Критерії та принципи бюрократії. Їх взаємозв'язок. Політологічний підхід підкреслює ризик зловживання представниками бюрократії своїм становищем та трансформації бюрократії у бюрократизм. Одним з основних принципів є визначеність та обов'язковість дотримання правил. Принцип єдиноначальності та обмеженості кількості підлеглих, які підпорядковуються одному керівнику. Основні функції бюрократії (за М. Вебером). Закономірності розвитку форм бюрократ

Основні поняття: держава, бюрократія, ієрархія, адміністративна система, М. Вебер, підданий, громадянин, монархія, республіка, демократія, підкорення, владарювання.

Тема 2. Ідейно-історичні джерела учень про бюрократію, державну службу

Генеza концептуальних підходів до теорії бюрократії (Давній Схід). Переважання держави над суспільством в абсолютній мірі. Політика примусу. Соціально-ієрархічна структура. «Артхашастра». Конфуцій. Антична політична думка про бюрократію. Середньовічна політична думка про бюрократію. Моментами, що забезпечували формування Середньовіччя як історичної та духовної окремішності було запровадження єпископського сану, кредо (Символ віри) та канону святого письма, що дало змогу християнству, особливо католицькому, чітко самовизначитися в третьому-четвертому сторіччях нашої ери. Держава, в якій ігнорується право, як втілення справедливості, є, на думку Августина, державою, що загинула. Згідно з Томою, держава, як форма закономірної людської спільності і співробітництва, виникає з потреб "природи" і "розуму". Такою ж природно-необхідною стає у політичній спільності і об'єднуюча її влада, яка відповідає закономірним потребам людської природи бути моральною, розумною, релігійною, соціальною і політичною істотою.

Основні поняття: мета держави, благо, безпека, фараон, джати, візир, раджа, варна, «Артхашастра», Конфуцій, свобода, право, ідеологія, соціальна нерівність, мир, війна, поліс, буле, еклесія, архонти, дієта, претори, консули, сенат, коміції, імперія, Августин, Т. Аквінський, феодал, сюзерен, васал, Велика хартія вольностей, парламент, Генеральні штати, Рейхстаг

Тема 3. Формування політичних ідей Нового часу і проблема бюрократії

Утопічні доктрин XVI-XVIII ст. як варіант бюрократичного вирішення проблем. Т. Мор. Т. Кампанелла. Тягар виникаючої свободи людини, яка починає усвідомлювати проблеми і складнощі, зумовлені свободою чи її нерозумним застосуванням, неминуче породжує прагнення «вдосконалити» свободу шляхом визначення що "добре" і що "погано", регламентувати життя, зробити людей "щасливими", позбавити їх турботи думати, приймати рішення, вибирати. Французький раціоналізм – доктрина обмеження

бюрократії (М. Монтень, Р. Декар, Б. Паскаль). Монтень підкреслює суб'єктивність мислення, бо тільки самоаналіз дозволяє суб'єкту відкривати себе як особливий світ, як мікрокосмос. Англійський лібералізм XVI-XVIII ст. і бюрократія. Б. Паскаль - державна влада вводить порядок, але водночас санкціонує природну нерівність, у результаті якої сильні підпорядковують собі слабких, бо "люди ненавидять один одного – така їх природа". Влада обмежує егоцентризм людей, змушуючи їх до співжиття, однак вона не може нічим зарадити щодо внутрішньої порожнечі, яку відчуває кожен індивід. Органи держави та їхні функції Гобс розглядає за аналогією з людськими органами.

Основні поняття: Т. Мор, Т. Кампанелла, М. Монтень, Р. Декар, Б. Паскаль, канцлер, стани, буржуазна революція, беневоленції, патенти, влада, держава, примус, природні права, варварство

Тема 4. Демократія і бюрократія у політико-правових ученнях 19-20 ст.

Традиційно-ліберальна теорія бюрократії. На основі суспільного договору люди відмовилися від природної "абсолютної" свободи і створили громадянське суспільство, державу і позитивне законодавство. Для сучасної людини свобода – це право підпорядковуватися тільки законам, право висловлювати свою думку, вибирати заняття, місце проживання, вільно розпоряджатися власністю, право впливати на державу. Чітке конституційне визначення повноважень держави, компетенції її органів і, передусім, виконавчої влади. Консервативна управлінська доктрина. Організація влади потребує її структуризації. Різноманітні функції і пов'язані з ними повноваження доручаються окремим органам. Але цей розподіл властей не варто розуміти, як абсолютну їхню самостійність. Усі державні органи – це тільки моменти єдиного цілого. Ідея суспільної ієрархії, яка пов'язується з ідеєю порядку – певного розподілу функцій, які випадають на долю частини по відношенню до цілого. Анархізм і марксизм про бюрократію. Ідея ліквідації централізованого управління. Обмеження чи повна ліквідація приватної власності. Державний апарат непотрібний чи зведений до мінімуму. Заперечення ідеї поділу влади і природних прав людини як інструменту панування меншості над більшістю.

Основні поняття: революція, державний апарат, закон, правова держава, громадянське суспільство, приватна власність, бюрократія, адміністративна система, природні права людини, вибори, дисципліна, ієрархія

Змістовий модуль 1

Основна частина

Тема 5. Закономірності розвитку форм бюрократії

Традиційна «патримоніальна» бюрократія та її еволюція до раціональної бюрократії Нового часу. У своїх класичних формах бюрократія виникла в країнах Західної Європи паралельно з посиленням державної влади. В процесі політичного протиборства з феодалістською аристократією, центральній владі в союзі з буржуазією потрібна була окрема адміністративна каста лояльних урядовців незалежно від їх станового чи регіонального походження. Під назвою *камералістики* (нім. Kameral- wissenschaft, англ. Cameralistics) поступово викристалізувалася наука про державне господарство, система знань про мистецтво управління державною власністю та збирання доходів. Народ у захисті своїх

прав має діяти не сам, а через державних, місцевих і муніципальних чиновників. Криза сучасної моделі бюрократії та формування паралельного управління (у сферах невизначеності). Виділяють три етапи у невеликій історії становлення сучасної науки державного управління. Сучасний етап характеризується неоднорідністю, наявністю різних методологічних підходів, які фокусують увагу на окремих аспектах розвитку бюрократії. Громадська (публічна) служба у XXI столітті

Основні поняття: легісти, камералісти, камералізм, бюрократія, М. Вебер, еліта, Г. Моска, теорія конфліктності, менеджмент, теорія бюрократичної дисфункції, концепція нового державного управління, корпоративність бюрократії, теорія соціальної аномії, номенклатура, адхократія

Тема 6. Соціальний статус бюрократії. Державна служба як професійна управлінська діяльність

Поняття державної служби. Сучасні підходи в оцінюванні бюрократії. Важливими атрибутами бюрократії, який узаконює її владу і вплив, є спеціальні професійні знання, досвід у відповідних областях державного управління, отримані в процесі навчання і роботи. Політизація вищого чиновництва. Суть та функції державної служби. В діяльності державних службовців реалізуються завдання та функції держави, оскільки кожна посада - це коло службових повноважень, які складають частину компетенції відповідного органу. Організаційна структура державного управління.

Основні поняття: державний апарат, чиновники, публічна служба, цивільна служба, мілітаризована служба, Закон України «Про державну службу», форма державного устрою, мережева організація управління

Тема 7. Становлення та розвиток інституту державної служби у «Західному» світі

Англо-саксонський стиль управління і бюрократія. Концепція державного управління, що виросла з теорії і практики промислового і фінансового менеджменту, на відміну від континентальної моделі, спирається не стільки на законодавчу базу, скільки на раціональність і доцільність прийняття тих чи інших управлінських рішень. Бюрократична соціальна антропоструктура характеризується активною участю в процесах приймання рішень. Німецька традиція державної служби. В Німеччині існує державна служба на федеральному та земельному рівнях. Персонал держслужби поділено на дві групи: 1) безпосередньо держслужбовці (чиновники); 2) держпрацівники (не чиновники). Французька бюрократія. У Франції поняття «державна служба» в широкому значенні означає здійснення агентами професійної діяльності на службі в державі, територіального колективу, публічного закладу і в цілому будь-якої адміністрації.

Основні поняття: цивільна служба, державна служба, глава держави, глава уряду, законодавчий орган, конфлікт інтересів, меритократія, федеральний канцлер, федеральний президент, префект

Тема 8. Становлення та розвиток інституту державної служби в країнах Азії

Особливості концепції державної служби у країнах Близького Сходу. Система управління в Туреччині. Основоположними принципами державного устрою Туреччини є модель “унітарна держава” і принцип “один народ”: народ “один”, країна “єдина”, держава “одна”. Державні службовці призначаються довічно за результатами іспитів і можуть бути зміщені зі своїх посад лише у виняткових випадках. Особливості концепції державної служби Китаю. Всі держслужбовці, починаючи з вищих керівників держави, розподіляються на 15 класів. Для держслужбовців запроваджується система суворих заборон і обмежень. Міністерство кадрів КНР. Особливості концепції державної служби Японії та Індії. Конституція Японії закріпила статус державних службовців як “слуг усього суспільства”. Закон Японії “Про державних службовців” 1947 р. Державні службовці в Японії поділяються на дві основні групи: працівників “звичайної служби”; працівників “особливої служби”.

Основні поняття: вілайети, губернатор, лаїцизм, Великий муфтії, монархія, республіка, ранг, розряд, штати, талуки, Індійська адміністративна служба

Тема 9. Бюрократизм: суть, ознаки. Протидія бюрократизму

Теорія раціональної бюрократії. М. Вебера Суть бюрократизму, його ознаки. Бюрократія входить до системи публічного (суспільного) врядування, яке пов’язує насамперед з діяльністю виконавчої гілки влади. Моделі взаємовідносин між політиками і бюрократією. Бюрократична корпорація — специфічний тип єдності, що характеризує бюрократичну організацію, завдяки чому вона стає нечутливою до вимог і потреб суспільства. Суть бюрократизму, його ознаки. Поняття «бюрократизм» вживається у трьох основних значеннях. Соціально-економічні умови бюрократизму. Управлінські і правові умови бюрократизму. Політико-ідеологічні умови бюрократизму. Протидія бюрократизму. Імплементация технологій державного менеджменту та політичних мереж у практику взаємодії державного управління та політичного керівництва. Стабільна, прозора та відкрита економічна та соціальна політика.

Основні поняття: М. Вебер, бюрократія, бюрократична корпорація, бюрократизм, демократія, політика, приватний бізнес, електронне урядування

Тема 10. Корупція як різновид бюрократизму

Корупція як соціальне явище. З явищем бюрократизму щільно пов’язана проблема корупції. Корупція складає підґрунтя політичної злочинності і є передумовою здійснення інших злочинів. Державна служба і корупція. конкурсний добір осіб на керівні посади і пропорційна відповідальність за порушення службових повноважень. Корупція і відкрити суспільство. Демократичні країни і контроль за бюрократією громадськості. Нові моделі демократичного врядування й адміністрування. Залучення до управління держави, приватного сектора, громадянського суспільства, бізнесу

Основні поняття: корупція, відкрити суспільство, демократія, верховенство права, електронне врядування, бізнес, конкуренція, громадянське суспільство, державна служба

Тема 11. Політико-правові передумови створення державної служби в Україні

Політико-історичні передумови створення державної служби в Україні. Формування системи державної служби в період Гетьманщини та Визвольних змагань 1917-1921 рр. Основні принципи державної служби. Правові засади державної служби в Україні. Права та обов'язки державного службовця. Відповідальність державних службовців. Формування та реалізація державно-службових відносин. Вступ на державну службу. Конкурс у системі державної служби. Інститут патронатної служби

Основні поняття: гетьман, полковник, генеральний уряд, генеральна старшина, І. Мазепа, П. Орлик, державна служба, посада, декларування доходів, кадровий резерв, конкурс, етика державного службовця

Тема 12. Державна служба в Україні: сучасний стан і перспективи реформування

Державна служба і реалії політичного життя. Політична неупередженість. Українська бюрократія і економічна складова. Чинне законодавство встановило основи взаємодії підприємств і установ з державою (органами виконавчої влади). Перспективи реформування управлінської системи в Україні. Проблема зайняття ключових позицій в державному управлінні завдяки приналежності до правлячої партії та/або олігархічного клану. Не можна вести мову про відмову від бюрократії, але необхідно працювати над її оптимізацією.

Основні поняття: державна служба, просування, кадровий резерв, вимоги до державного службовця, політична неупередженість

Тема 13. Концепції державної служби в сучасному світі (роль глобалізації та інформатизації)

Глобальні бюрократичні структури. ООН та інші міжнародні організації. Новітні технології і управління. Електронне врядування та інформаційні технології. Запровадження новітнього менеджменту. Глобальні техногіганти і держава. Бюрократизація і контроль (виклики правам і свободам людини).

Основні поняття: ООН, НАТО, ЄС, інформаційне суспільство, компютеризація, дистанційна робота, надання адміністративних послуг, міграція, війна, глобалізація

6. Теми та зміст семінарських/практичних занять навчальної дисципліни. Література

Змістовий модуль 1

Тема 1. Бюрократія як поняття і суспільне явище (2 год).

План

1. Етимологічні визначення бюрократії
2. Критерії та принципи бюрократії. Їх взаємозв'язок.
3. Погляд на бюрократію, державну службу Стародавнього Сходу, Античності і Середньовіччя

Основні поняття: держава, бюрократія, ієрархія, адміністративна система, М. Вебер, підданий, громадянин, монархія, республіка, демократія, підкорення, владарювання, мета держави, благо, безпека, фараон, джати, візир, раджа, варна, «Артхашастра», Конфуцій, свобода, право, ідеологія, соціальна нерівність, мир, війна, поліс, буле, екклесія, архонти, дієта, претори, консули, сенат, коміції, імперія, Августин, Т. Аквінський, феодалізм, сюзерен, васал, Велика хартія вольностей, парламент, Генеральні штати, Рейхстаг

Література:

1. Андрущенко В. Західні теорії бюрократії / В. Андрущенко, В. Федосов // Ринок цінних паперів України. – 2003. – №9-10.
2. Батрименко О.В. Бюрократія в сучасному суспільстві: сутність, роль та тенденції. К., 2012.
3. Вдовичин І.Я. Правоутворення в умовах глобалізації: теоретико-історична традиція та новації / І.Я. Вдовичин, М.І. Голинська, А.Б. Медвідь. – Львів: Видавництво Львівського торговельно-економічного університету 2017. – 252 с.
4. Забродіна О. Концепції бюрократії поствеберівської доби та їхня роль в осмисленні сучасного політичного процесу // Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2012. Вип. 3. С.27-36. URL:http://apnl.dnu.in.ua/3_2012/7.pdf
5. Грабар Н. Бюрократія як суспільно-політичний феномен: генезис теорії та можливості інтерпретації в сучасних державноуправлінських практиках // Вісник НАДУ при Президентіві України (Серія “Державне управління”). 2017. №3. С.16-24. URL:<http://visnyk.academy.gov.ua/pages/dop/72/files/e1420818-31a8-455e-b87e-9b718cdb4dfb.pdf>

Тема 2. Формування політичних ідей Нового і Новітнього часу і проблема бюрократії

План

1. Утопічні доктрини XVI-XVIII ст. як варіант бюрократичного вирішення проблем
2. Французький раціоналізм – доктрина обмеження бюрократії (М. Монтень, Р. Декар, Б. Паскаль)
3. Англійський лібералізм XVI-XVIII ст. і бюрократія

4. Демократія і бюрократія у політико-правових ученнях 19-20 ст.

А) Традиційно-ліберальна теорія бюрократії.

Б) Консервативна управлінська доктрина

В) Анархізм і марксизм про бюрократію

Основні поняття: Т. Мор, Т. Кампанелла, М. Монтень, Р. Декар, Б. Паскаль, канцлер, стани, буржуазна революція, беневоленції, патенти, влада, держава, примус, природні права, варварство, революція, державний апарат, закон, правова держава, громадянське суспільство, приватна власність, бюрократія, адміністративна система, природні права людини, вибори, дисципліна, ієрархія

Література:

1. Арон Р. Вступ до історії філософії: Есе про межі історичної об'єктивності / Раймон Арон; [нове видання, переглянуте та анотоване С. Мезюр; пер. з франц., післямова та примітки О. Йосипенко та С. Йосипенко]. – К.: Укр. Центр духовної культури, 2005. – 578 с.

2. Вебер М. Соціологія. Загально історичні аналізи політики. К.: Основи, 1998.

3. Гантінгтон Семюел. Політичний порядок у мінливих суспільствах / пер. з англ. Тарас Цимбал. – Київ: Наш формат, 2020. – 448 с.

4. Історія політичної думки: підручник / за заг. ред. Хоми Н.М. [І.В. Алексеєнко, Т.В. Андрущенко, О.В. Бабкіна, та ін.]. – Львів: Новий Львів-2000, 2016 р. – 1000 с.

Тема 3. Закономірності розвитку форм бюрократії (2 год).

План

1. Традиційна «патримоніальна» бюрократія та її еволюція до раціональної бюрократії Нового часу
2. Криза сучасної моделі бюрократії та формування паралельного управління (у сферах невизначеності)
3. Громадська (публічна) служба у XXI столітті
4. Соціальний статус бюрократії. Державна служба як професійна управлінська діяльність

А) Поняття державної служби

Б) Суть та функції державної служби.

Основні поняття: легісти, камералісти, камералізм, бюрократія, М. Вебер, еліта, Г. Моска, теорія конфліктності, менеджмент, теорія бюрократичної дисфункції, концепція нового державного управління, корпоративність бюрократії, теорія соціальної аномії, номенклатура, адхократія, державний апарат, чиновники, публічна служба, цивільна служба, мілітаризована служба, Закон України «Про державну службу», форма державного устрою, мережева організація управління

Література:

1. Андрущенко В. Західні теорії бюрократії/ В. Андрущенко, В. Федосов// Ринок цінних паперів України. – 2003. – №9-10.
2. Батрименко О.В. Бюрократія в сучасному суспільстві: сутність, роль та тенденції. К., 2012.
3. Грабар Н. Бюрократія як суспільно-політичний феномен: генезис теорії та можливості інтерпретації в сучасних державноуправлінських практиках // Вісник НАДУ при Президентіві України (Серія “Державне управління”). 2017. №3. С.16-24. URL: <http://visnyk.academy.gov.ua/pages/dop/72/files/e1420818-31a8-455e-b87e-9b718cdb4dfb.pdf>
4. Забродіна О. Концепції бюрократії поствеберівської доби та їхня роль в осмисленні сучасного політичного процесу // Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2012. Вип. 3. С.27-36. URL: http://apnl.dnu.in.ua/3_2012/7.pdf
5. Романчук О.З., Бисага Ю.М., Берч В.В., Нечипорук Г.Ю., Чечерський В.І. Електронне врядування: конституційно-правове дослідження: монографія. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2021. 196 с.

Тема 4. Становлення та розвиток інституту державної служби у сьогоденні

План

1. Англо-саксонський стиль управління і бюрократія(2 год.)
 2. Німецька традиція державної служби
 3. Французька бюрократія
 4. Становлення та розвиток інституту державної служби в країнах Азії
- А) Особливості концепції державної служби у країнах Близького Сходу.
- Б) Особливості концепції державної служби Китаю
- В) Особливості концепції державної служби Японії та Індії

Основні поняття: цивільна служба, державна служба, глава держави, глава уряду, законодавчий орган, конфлікт інтересів, меритократія, федеральний канцлер, федеральний президент, префект, вілайети, губернатор, лаїцизм, Великій муфтії, монархія, республіка, ранг, розряд, штати, талукі, Індійська адміністративна служба

Література:

1. Андрущенко В. Західні теорії бюрократії/ В. Андрущенко, В. Федосов// Ринок цінних паперів України. – 2003. – №9-10.
2. Батрименко О.В. Бюрократія в сучасному суспільстві: сутність, роль та тенденції. К., 2012.
3. Валіцький А. Марксизм і стрибок у царство свободи. Історія комуністичної утопії / Анджей Валіцький ; [пер. з польск. Д. Андрухів]. – К. : Всесвіт, 1999. – 509 с.
4. Гантінгтон Семюел. Політичний порядок у мінливих суспільствах / пер. з англ. Тарас Цимбал. – Київ : Наш формат, 2020. – 448 с
5. Грабар Н. Бюрократія як суспільно-політичний феномен: генезис теорії та можливості інтерпретації в сучасних державноуправлінських практиках // Вісник НАДУ при Президентіві України (Серія “Державне управління”). 2017. №3. С.16-24. URL: <http://visnyk.academy.gov.ua/pages/dop/72/files/e1420818-31a8-455e-b87e-9b718cdb4dfb.pdf>
6. Історія політичної думки : підручник / за заг.ред. Хоми Н.М. [І.В. Алексеєнко, Т.В. Андрущенко, О.В. Бабкіна, та ін.]. – Львів: Новий Львів-2000, 2016 р. – 1000 с.

7.Забродіна О. Концепції бюрократії поствеберівської доби та їхня роль в осмисленні сучасного політичного процесу // Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2012. Вип. 3. С.27-36. URL:http://apnl.dnu.in.ua/3_2012/7.pdf

8.Романчук О.З., Бисага Ю.М., Берч В.В., Нечипорук Г.Ю., Чечерський В.І. Електронне врядування: конституційно-правове дослідження: монографія. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2021. 196 с.

Тема 5. Тема 5. Бюрократизм: суть, ознаки. Протидія бюрократизму (2 год.)

План

1. Суть бюрократизму, його ознаки.
2. Протидія бюрократизму
3. Корупція як різновид бюрократизму

Основні поняття: М. Вебер, бюрократія, бюрократична корпорація, бюрократизм, демократія, політика, приватний бізнес, електронне урядування, корупція, відкрити суспільство, демократія, верховенство права, електронне врядування, конкуренція, громадянське суспільство, державна служба

Література:

1.Воронкова В.Г. Менеджмент у державних організаціях: навч. посібник.- К.: Професіонал, 2004.

2.Грабар Н. Бюрократія як суспільно-політичний феномен: генезис теорії та можливості інтерпретації в сучасних державноуправлінських практиках // Вісник НАДУ при Президентіві України (Серія “Державне управління”). 2017. №3. С.16-24. URL: <http://visnyk.academy.gov.ua/pages/dop/72/files/e1420818-31a8-455e-b87e-9b718cdb4dfb.pdf>

3.Забродіна О. Концепції бюрократії поствеберівської доби та їхня роль в осмисленні сучасного політичного процесу // Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2012. Вип. 3. С.27-36. URL:http://apnl.dnu.in.ua/3_2012/7.pdf

4.Кохан Г. Бюрократична корупція як наслідок політичної корупції. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/26637/32-kokhan.pdf?sequence=1>

5.Оболонський О.Ю. Державна служба: Навч.посібник. – К.:КНЕУ, 2003. – 344 с. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://radnuk.info/pidrychnuku/derj-sly/452-obolons.html>

Тема 6. Політико-правові передумови створення державної служби в Україні (2 год.)

План

1. Політико-історичні передумови створення державної служби в Україні
2. Правові засади державної служби в Україні
3. Права та обов'язки державного службовця
4. Державна служба в Україні: сучасний стан і перспективи реформування

Основні поняття: гетьман, полковник, генеральний уряд, генеральна старшина, І. Мазепа, П. Орлик, державна служба, посада, декларування доходів, кадровий резерв, конкурс, етика державного службовця, просування, кадровий резерв, вимоги до державного службовця, політична неупередженість

Література:

1. Історія політичної думки : підручник / за заг.ред. Хоми Н.М. [І.В. Алексеєнко, Т.В. Андрущенко, О.В. Бабкіна, та ін.]. – Львів: Новий Львів-2000, 2016 р. – 1000 с.
2. Конституція України [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. — Режим доступу: <http://2акоп4.габа.£ОУ.иа/1а\¥5/5Ъо\¥/254к/96-вр>
3. Кохан Г. Бюрократична корупція як наслідок політичної корупції. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/26637/32-kokhan.pdf?sequence=1>
4. Романчук О.З., Бисага Ю.М., Берч В.В., Нечипорук Г.Ю., Чечерський В.І. Електронне врядування: конституційно-правове дослідження: монографія. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2021. 196 с.
5. Цапко О. Наукові теорії про місце бюрократії у сучасному суспільстві/ О. Цапко// Філософські та методологічні проблеми права. – 2012. – №2. – с. 20-24.
6. Яковенко Г. Б. Функції сучасної державної бюрократії / Г. Б. Яковенко // Теорія та практика державного управління. – 2008. – № 3 (22). – с. 51–58.

Тема 7. Концепції державної служби в сучасному світі (роль глобалізації та інформатизації) (1 год.)

План

1. Глобальні бюрократичні структури
2. Новітні технології і управління
3. Бюрократизація і контроль (виклики правам і свободам людини)

Основні поняття: ООН, НАТО, ЄС, інформаційне суспільство, компютеризація, дистанційна робота, надання адміністративних послуг, міграція, війна, глобалізація

Література:

1. Грабар Н. Бюрократія як суспільно-політичний феномен: генезис теорії та можливості інтерпретації в сучасних державноуправлінських практиках // Вісник НАДУ при Президентіві України (Серія “Державне управління”). 2017. №3. С.16-24. URL: <http://visnyk.academy.gov.ua/pages/dop/72/files/e1420818-31a8-455e-b87e-9b718cdb4dfb.pdf>
2. Забродіна О. Концепції бюрократії поствеберівської доби та їхня роль в осмисленні сучасного політичного процесу // Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2012. Вип. 3. С.27-36. URL: http://apnl.dnu.in.ua/3_2012/7.pdf

3. Паєнтко Т., Федосов В. Бюрократія як суспільний інститут управління державою // Ринок Цінних Паперів України. 2006. №7-8. С.11-22. URL: <http://securities.usmdi.org/?p=22&n=97&s=982>

4. Романчук О.З., Бисага Ю.М., Берч В.В., Нечипорук Г.Ю., Чечерський В.І. Електронне врядування: конституційно-правове дослідження: монографія. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2021. 196 с.

5. Цикул І. Інформаційне забезпечення функціонування політичних інститутів: формування теоретико-методологічного каркасу // Історико-політичні проблеми сучасного світу: Збірник наукових статей. – Чернівці: І-902 Чернівецький національний університет, 2021. – Т. 43. – С. 211-219. <http://www.interrel.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/07journals/page43>

7. Завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни

Назва теми	Кількість годин
Тема 1. Бюрократія як поняття і суспільне явище.	4
Тема 2. Ідейно-історичні джерела учень про бюрократію, державну службу	4
Тема 3. Формування політичних ідей Нового часу і проблема бюрократії	4
Тема 4. Демократія і бюрократія у політико-правових ученнях 19-20 ст.	4
Тема 5. Закономірності розвитку форм бюрократії	4
Тема 6. Соціальний статус бюрократії. Державна служба як професійна управлінська діяльність	4
Тема 7. Становлення та розвиток інституту державної служби у «Західному» світі	4
Тема 8. Становлення та розвиток інституту державної служби в країнах Азії	4
Тема 9. Бюрократизм: суть, ознаки. Протидія бюрократизму	4
Тема 10. Корупція як різновид бюрократизму	4
Тема 11. Політико-правові передумови створення державної служби в Україні	4
Тема 12. Державна служба в Україні: сучасний стан і перспективи реформування	4
Тема 13. Концепції державної служби в сучасному світі (роль глобалізації та інформатизації)	3
	51

8. Кредитно-модульна система оцінювання знань студентів

Навчальний процес здійснюється за традиційною технологією: лекції, практичні (семінарські) заняття, самостійна робота. Також передбачено колаборативне навчання (форми – групові проекти, спільні розробки, групові розрахункові роботи, навчальні спільноти, тьюторство і т.д.), проектно-орієнтоване навчання, дискусії, аналіз літератури та інформаційних баз даних.

На лекційних заняттях використовуються головню: словесні методи (розповідь, бесіда, пояснення, лекція, діалог); наочні і практичні методи (ілюстрація, демонстрація, а також презентація); метод синтезу, аналізу, індукції, дедукції тощо. На семінарських заняттях використовуються: дискусія, проблемно-пошуковий, репродуктивний, інтерактивний методи тощо. У рамках самостійної роботи застосовуються дослідницькі методи. Творча робота буде обговорюватись і виконуватись в рамках лекцій, семінарів, а також самостійної роботи.

Оцінка знань, умінь і практичних навиків студента з курсу «Теорія бюрократії» здійснюється за 100-бальною шкалою.

Бали нараховуються за наступним співвідношенням: практичні/самостійні тощо – 70% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 70); контрольні заміри (модулі) – 30% (максимальна кількість балів – 30).

Поточний контроль знань студентів проводять за трьома складовими:

- контроль систематичності та активності роботи студента впродовж семестру;
- контроль за виконанням модульних завдань/контрольних замірів;
- контроль за виконанням завдань самостійного опрацювання і розрахункової роботи.

При контролі систематичності й активності роботи студентів оцінці підлягають:

- самостійна робота студентів;
- відвідування й активність на семінарських заняттях;
- рівень засвоєння знань програмного матеріалу.

Поточний контроль успішності здійснюється за десятибальною шкалою: "10" – відмінно, "8" – добре, "6" – задовільно, "4" – доповнення, "2" – коментарі (участь у дискусії). Реферат, доповідь – 5 балів; есе – 3 бали (дозволено лише по одному реферату, доповіді або есе). Контроль знань за результатами вивчення змістовного модуля оцінюється в 20 балів. Форма модульного контролю – у комбінованій (усній і тестовій) формі в кінці семестру.

9. Розподіл балів, що присвоюється студентам

Максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів із дисципліни, котра завершується заліком, становить за поточну успішність 80 балів. На модулі студент теж може отримати 20 балів.

Поточний контроль та самостійна робота							Сума	модуль
Змістовий модуль 1							70	30
1	2	3	4	5	6	7		

10	10	10	10	10	10	10	70	70
----	----	----	----	----	----	----	----	----

1, 2 ... 7 – теми семінарських занять у рамках змістовного модуля.

При оформленні документів за екзаменаційну сесію використовується таблиця відповідності оцінювання знань студентів за різними системами.

Шкала оцінювання: ЗВО, національна та ECTS

Національна шкала	Рейтингова шкала	Шкала ECTS	Пояснення
5 (відмінно)	90-100	A	Відмінно
4 (добре)	81-89	B	Дуже добре
	71-80	C	Добре
3 (задовільно)	61-70	D	Задовільно
	51-60	E	Достатньо
2 (незадовільно)	25-50	FX	Незадовільно
	0-24	F	Незадовільно без права перездачі

10. Контрольні питання для підсумкового контролю (заліку)

1. Бюрократія в системі публічного адміністрування.
2. Теорія бюрократії М.Вебера. Сучасні підходи в оцінюванні бюрократії.
3. Сутність поняття «механізми державного управління».
4. Регіональне управління та його розвиток у контексті адміністративної реформи.
5. Бюрократичні деформації механізмів державного управління.
6. Завдання, функції, етапи адміністративної реформи.
7. Бюрократичні деформації особистості державного службовця.
8. Різновиди механізмів державного управління.
9. Державне регулювання економічного та соціального розвитку регіону.
10. Система забезпечення національної безпеки: функції, сили, засоби.
11. Зв'язок механізмів державного управління з цілями та функціями держави.
12. Організаційно-правові аспекти територіального управління економічним розвитком.
13. Історичні та національні особливості бюрократії.
14. Характеристика основних складових механізмів державного управління.
15. Загальні принципи та особливості функціонування державного сектора економіки як об'єкта управління і регулювання.
16. Соціально-психологічні механізми управління: сутність та характеристика.
17. Антикризове управління: державні механізми та технології.
18. Державне регулювання у сфері приватизації.
19. Поняття «криза в системі державного управління».
20. Основні принципи раціональної побудови організаційних структур державного управління.
21. Типологія завдань та функцій органів державного управління.
22. Регуляторна політика держави та підтримка малого і середнього підприємництва.
23. Особливості екологічного становища в сучасній Україні та механізми державного управління в екологічній сфері.

24. Управління інвестиційними процесами на макро- та мікрорівнях.
25. Державна система освітніх стандартів, ліцензування та акредитація навчальних закладів в Україні.
26. Правове регулювання функціонування механізмів державного управління.
27. Механізм реалізації грошово-кредитної політики в Україні.
28. Поняття «соціальна сфера», «соціальний розвиток» та механізми державного управління соціальною сферою.
29. Поняття «ефективність держави» та «ефективність механізмів державного управління».
30. Основні типи макроекономічних моделей: затрати – випуск, мультиплікатор – акселератор, національні рахунки.
31. Механізми державного управління у сфері соціально-демографічного розвитку.
32. Виникнення та розвиток державних інститутів.
33. Поняття та моделі сукупного попиту і сукупної пропозиції.
34. Механізми державного управління сферою трудових відносин.
35. Взаємозв'язок механізмів державного управління зі статусом органів державної влади.
36. Мікроекономічна політика державної влади.
37. Механізми державного управління у сфері етнонаціональних відносин.
38. Ситуативний, стратегічний та глобальний виміри в державному управлінні.
39. Природні монополії та проблеми регулювання їхньої діяльності.
40. Механізми державного управління у сфері охорони здоров'я.
41. Співвідношення регіонального і державного управління.
42. Ситуативні, тактичні і стратегічні виміри державного прогнозування.
43. Механізми державного управління територіально-поселенськими відносинами.
44. Характеристика і функції державних фінансів.
45. Загальна характеристика податків і платежів.
46. Механізми державного управління процесами соціальної стратифікації та соціальної мобільності.
47. Оцінка результативності та ефективності механізмів державного управління.
48. Механізми державного управління у сфері соціального страхування.
49. Конфлікт інтересів суб'єктів державного управління.
50. Інформаційні технології та їх застосування в державному управлінні.
51. Державні стратегії подолання кризових явищ в сучасній Україні.
52. Системологічні та синергетичні основи розбудови механізмів державного управління.
53. Типи ситуацій і типи прийняття управлінських рішень.
54. Механізми державного управління у сфері релігійних відносин.
55. Концепція адміністративної реформи в Україні.
56. Інформаційні війни і національна безпека: сутність, принципи та методи управління.
57. Механізми державного управління у сфері науки та освіти.
58. Цільове прогнозування, програмування та планування в державному управлінні.
59. Ефективність управлінської діяльності та удосконалення культури управління в державних установах за допомогою сучасних інформаційних технологій.
60. Основні функції регіонального управління.

61. Механізми державного управління в гуманітарній сфері.
62. Електронний уряд: сучасний стан, проблеми та перспективи.